

of disputes in this area raises a number of problems whose solution requires finding ways to improve and legislation in this area. To solve this problem, we turn to use the experience of other countries to adopt a positive experience and find solutions to problems. Implementation of financial responsibility is based on the application by the competent authorities of its activities - financial and legal sanctions. One of the reasons of occurrence of financial responsibility is the availability of a decision of a body that is a fact of conviction of the person who committed financial offenses.

The article also carried out an analysis of the legal literature on research activities of the State Fiscal Service on bringing to the financial responsibility for tax violations. It is proved that Ukrainian legislation regulating the activities of State Fiscal Service on bringing to the financial responsibility of perpetrators of tax legislation, does not have a complex character, and the presence of a significant number of sub-legal acts in the field of regulation of relations that require improvement and harmonization with international law.

Analyzes the provisions of the Tax Code of Ukraine, which is regulated by the financial responsibility, and identifies weaknesses of its legal regulation.

Key words: *financial responsibility, Tax Code of Ukraine, legal liability, violation of tax laws, financial and legal sanctions.*

Стаття надійшла 19 вересня 2014 року

УДК 342.95

І. Б. Стахура

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ І РЕФЕРЕНДУМУ

Розглянуто питання щодо забезпечення охорони громадського порядку правоохоронними органами під час виборів і референдуму. Проаналізовано правоохоронний правовий режим забезпечення громадського порядку під час виборів і референдуму як особливий порядок законодавчого врегулювання діяльності, дій або поведінки фізичних та юридичних осіб у різних сферах суспільних відносин або на певних об'єктах (наприклад, на виборчих дільницях), що охоплює встановлення механізму забезпечення фактичної реалізації системи дозволів, стимулів, нормативів, гарантій, заборон, обмежень, зобов'язань. Розкрито особливості механізму адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері охорони громадського порядку.

Ключові слова: *вибори, виборче право, референдум, охорона громадського порядку, правоохоронні органи.*

Постановка проблеми. Вибори – найважливіший інститут сучасної демократії, одна з головних форм вираження волі народу і його участі в політичному процесі, одночасно спосіб формування представницьких органів, заміщення вищих державних посад. Конституція України декларує, що носієм суверенітету та єдиним джерелом влади в державі є народ України, який здійснює свою владу і безпосередньо, і через виборні органи державної влади та місцевого самоврядування. Необхідною умовою для реалізації цього положення є забезпечення належного громадського порядку, що потребує його надійної охорони.

Стан дослідження. Загальним теоретичним аспектам забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму присвячено дослідження чимало відомих в Україні науковців, зокрема: В. Авер'янова, І. Бородіна, О. Бандурки, Ю. Битяка, І. Голосніченка, С. Гончарука, Є. Додіна, М. Качинської, Р. Калюжного, В. Колпакова, Т. Коломоєць, О. Кузьменко, М. Лошицького, В. Нагребельного, О. Остапенка, В. Ортинського, Р. Опацького, А. Подоляки, М. Тищенко, В. Цикалевича та інших.

Метою статті є дослідження забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму правоохоронними органами.

Виклад основних положень. Найбільш важливим і ефективним способом вираження та формування волі народу є вільні вибори, право на які можна вважати основним політичним правом громадян, а виборче право – пріоритетним, тобто виборче право важливо не само собою, а як засіб реалізації політичних інтересів громадян і їх громадських об'єднань.

Суттєвим кроком у розвитку виборчого права, зокрема щодо забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму, став документ Копенгагенської наради Конференції з людського виміру НБСЄ [1]. У цьому документі зазначено параметри суспільства, в яких можлива реалізація закріплених прав і свобод, встановлено базові виборчі права громадян, принципи їх реалізації, зобов'язання держав щодо забезпечення захисту даних прав. Закріплені в універсальних і регіональних міжнародних договорах, які уклала Україна, вони набули характеру обов'язкових вимог для національного законодавця.

Важливість вирішення цієї проблеми зумовлена, з одного боку, теоретичною та практичною значущістю адміністративно-правового аналізу питань, що стосуються визначення місця та ролі охорони громадського порядку під час виборів і референдуму у системі цінностей правової держави, а з іншого, – відсутністю в правовій науці

та державній практиці єдиних підходів до розуміння сутності виборчого права та ролі охорони громадського порядку під час виборів та референдуму як юридичного феномена.

Аналіз змісту суспільних відносин не тільки визначає специфіку правового регулювання, адже суспільні відносини у сфері охорони громадського порядку під час виборів і референдуму виникають і розвиваються здебільшого у результаті гуманного протистояння – впливу на фізичних та юридичних осіб, групові та міжособистісні відносини в зазначеній сфері.

Суспільні відносини спрямовані на забезпечення громадського порядку, особистої та громадської безпеки, створення сприятливих умов для нормальної діяльності суб'єктів виборчого права. Водночас вони виникають за реалізації заходів адміністративного примусу та іншої правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ, інших компетентних органів, виборчих комісій, а також громадських об'єднань і громадян, що беруть участь в охороні громадського порядку, створюючи певний правоохоронний правовий режим забезпечення громадського порядку під час виборів і референдуму.

Правовий режим визначається як особливий порядок законодавчого врегулювання діяльності, дій або поведінки фізичних та юридичних осіб у різних сферах суспільних відносин або на певних об'єктах (наприклад, на виборчих дільницях), що охоплює встановлення механізму забезпечення фактичної реалізації системи дозволів, стимулів, нормативів, гарантій, заборон, обмежень, зобов'язань, а також їх компетентне виконання та застосування заходів примусу, притягнення винних до відповідальності.

Водночас правовий режим – це закріплене у нормах права особливе поєднання юридичного інструментарію (юридичних засобів), що характеризується наявністю певних умов, визначеністю суспільних відносин, приналежністю до певного об'єкта та має сприятливу, корисну для суспільства та держави мету [2, с. 44].

Будучи юридичною за своєю природою, категорія «правовий режим», з точки зору змісту, ґрунтується на принципах права (законності, доцільності, науковості; принципі пріоритету прав і свобод людини, принципі поєднання переконання та примусу тощо), встановлюється тільки за певних умов і завжди має сприятливу мету. З точки зору сутності, в основі «правового режиму» – поєднання способів правового регулювання (найчастіше це загальний дозвіл і заборона або загальна заборона та дозвіл). Це обов'язково комбінація юридичних

засобів, але завжди з визначальною домінантою. У такому стані юридичні засоби здатні взаємно забезпечувати один одного в правовому регулюванні та позначати у своїй сукупності специфічний необхідний баланс.

Правовий режим є узагальнювальною категорією, яка вбирає основні юридичні засоби у сфері дії права. Законодавець, установлюючи той чи інший правовий режим, використовує лише ті юридичні засоби, які відповідають цілям, завданням, характеру регульованих відносин.

В умовах виборчого процесу зростає роль правових режимів, що відповідає потребам сучасної виборчої практики, де, з одного боку, з'являються такі об'єкти та суб'єкти, діяльність яких вимагає встановлення певного режиму щодо себе для подальшого функціонування, а з іншого, – він стверджує багатоаспектне бачення виборчого права, його дієву природу та нерозривний генетичний зв'язок із соціальним суб'єктом, пріоритетами та цінностями особистості; дозволяє комплексно оцінити все, що спричиняє чи може спричинити вплив на стан громадського порядку, його сприйняття масовою й індивідуальною свідомістю та здійснення в практичних діях правоохоронних органів і державних структур, які задіяні у виборчому процесі.

Теоретичні дослідження правового режиму забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму на рівні системної розробки організаційних та управлінських засад діяльності правоохоронних органів щодо попередження окремих видів або груп правопорушень з боку різних державних інституцій, а також вжиття заходів впливу щодо причин та умов учинення правопорушень з метою поступової їх нейтралізації та блокування не обмежується аналізом організаційно-функціональними засад відповідної діяльності.

У юридичній літературі за розгляду питань охорони громадського порядку під час виборів і референдуму здебільшого аналізуються адміністративно-юрисдикційні та соціальні напрями правоохоронної діяльності, які утворюють змінювані поєднання прямих і зворотних зв'язків між елементами правоохоронної системи на основі інтеграції різних видів впливу на криміногенні та деліктні фактори, що охоплюються суб'єктно-функціональним, предметно-об'єктним, цільовим призначенням, правовим, організаційним напрямками правоохоронної діяльності, об'єкти впливу і, відповідно, – форми та засоби діяльності [3, с. 65].

Розглядаючи діяльність з охорони громадського порядку під час виборів і референдуму як систему певного рівня узагальнення, доцільно застосувати методологічні підходи, запропоновані О. М. Литвиновим, щодо проблеми структуризації рівнів протидії злочинам [3, с. 65].

У цьому випадку охорона громадського порядку під час виборів і референдуму розглядається як специфічний вид соціального управління діяльністю різних суб'єктів, який має і об'єктивні (соціальні), і суб'єктивні (психологічні) чинники.

Стан забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму визначають проблеми організації відповідної діяльності. При цьому зміст останньої розкривається у таких її рисах:

- системний характер діяльності як спільної соціально корисної сукупності дій та операцій, під час якої виникають соціальні за характером зв'язки;

- усвідомлення кожним суб'єктом виборчої діяльності (індивідом, соціальною групою, суспільством у цілому) необхідності об'єднання зусиль;

- комплексності, яку утворюють інваріантні поєднання прямих і зворотних зв'язків між елементами системи забезпечення громадського порядку на основі інтеграції різних чинників впливу.

Суспільні відносини, що виникають у результаті використання (застосування) форм і методів, прийомів і способів охорони громадського порядку під час виборів, класифікуються за різними підставами:

- суб'єктами, що здійснюють охорону громадського порядку, маючи різну компетенцію у зазначеній сфері;

- юридичними фактами (подіями, діями),

- адміністративним примусом щодо попередження, припинення, реалізації заходів адміністративно-процесуального забезпечення фіксації правопорушень тощо.

Водночас суспільні відносини у згаданій сфері визначають склад і особливості механізму адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері охорони громадського порядку.

До основних елементів зазначеного механізму доцільно віднести:

- а) комплекс норм права, що регулюють правовідносини у сфері охорони громадського порядку;

- б) правові принципи тактики охорони громадського порядку;

- в) адміністративний розсуд;

- г) правовідносини у сфері забезпечення громадського порядку;

г) акти реалізації обов'язків і прав (на основі компетенційних норм);

д) правозастосовні дії (підбір відповідної норми права для конкретного юридичного факту та реалізація на її основі акта застосування права);

е) відповідальність суб'єктів забезпечення охорони громадського порядку за протиправні дії або за бездіяльність.

Елементи механізму адміністративно-правового регулювання охорони громадського порядку під час виборів і референдуму взаємозв'язані. Доцільно погодитися з С. А. Резановим, що у цьому зв'язку адміністративний розсуд у прийнятті рішень у сфері охорони громадського порядку є одним із центральних елементів, необхідною умовою існування тактики охорони громадського порядку, бо діалектично містить дві основи – правову й адміністративну (владну, вольову) [4, с. 9]. Це визначений межами права ступінь свободи посадової особи, що дає можливість на його розсуд оцінювати юридичний факт і на цій основі ухвалювати рішення про застосування відповідних заходів, які повинні ґрунтуватися:

– по-перше, на закономірностях, принципах, рекомендаціях і механізмі застосування найбільш ефективних засобів, форм, методів, прийомів і способів безпосередньої охорони громадського порядку в різних умовах об'єктивної реальності;

– по-друге, на теоретичних знаннях, практичному досвіді та навичках, у межах адміністративного розсуду, вибирати та реалізовувати найбільш доцільні варіанти практичного здійснення охорони громадського порядку в умовах конкретної оперативної обстановки на виборчій дільниці.

Функції щодо підтримання громадського порядку і те, як це здійснюється, безпосередньо впливають на виборчий процес на конкретній виборчій дільниці, а також на виборчу компанію у межах усього суспільства. Посадові особи з підтримання правопорядку постійно виконують обов'язки, покладені на них законом, слугуючи суспільству, захищаючи його від протиправних актів. Кодекс поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку, прийнятий Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй 17 грудня 1979 р., визначив, що термін «посадові особи з підтримання правопорядку» охоплює всіх призначених осіб, які наділені поліцейськими повноваженнями, зокрема представників військової влади, які мають особливі повноваження щодо затримання правопорушників [5].

Актуальним є питання про роль і місце відомчих нормативних актів у системі юридичних форм забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму в Україні. Необхідність відомчої нормотворчості обумовлена двома обставинами. По-перше, правоохоронні органи, що входять у структуру виконавчої влади, здійснюють у межах своїх повноважень державне управління у «сегментах» сфери забезпечення громадського порядку. По-друге, усі функціональні правоохоронні структури є соціальними організаціями, які регулюють власну життєдіяльність.

Саме через це відомча нормотворчість впливає на юридичні форми забезпечення охорони громадського порядку під час виборів і референдуму в Україні, визначаючи форми та методи в організаційно-правовому механізмі забезпечення правопорядку.

Проблеми співвідношення різних методів правового регулювання відносин, пов'язаних із охороною громадського порядку під час виборів і референдуму, застосуванням міліцією заходів адміністративного припинення, відображені у тактиці охорони громадського порядку, яка базується на соціально-правових, організаційно-тактичних та спеціальних принципах.

Дослідник адміністративно-правових і організаційних засад тактики охорони громадського порядку В. О. Цупко до спеціальних принципів відносить: комплексне використання та тісну взаємодію сил і засобів; зосередження зусиль, сил і засобів на найважливіших напрямках і у вирішальний момент; маневр силами та засобами; активність; безперервність охорони громадського порядку; гнучкість тактики охорони громадського порядку; раптовість дій; профілактичну спрямованість правоохоронної діяльності; наявність резерву сил і засобів [6, с. 78].

Тільки за використання принципу централізованого управління й єдності керівництва можливі узгоджені тактичні дії різних нарядів, підрозділів, служб органів внутрішніх справ і внутрішніх військ, а також інших суб'єктів, які здійснюють охорону громадського порядку, що, своєю чергою, є однією з умов ефективності всієї діяльності з охорони громадського порядку.

Попри те, це не виключає ініціативи, творчості в прийнятті тактичних рішень, тобто можливості їх деталізації в конкретних умовах оперативної обстановки. Суть принципу делегування повноважень і деталізації тактичних рішень полягає в тому, що виконання тактичних рішень неможливе без постановки завдань виконавцям на різних

рівнях (крім індивідуального), водночас неможливо вказати до найдрібніших подробиць порядок дій виконавців у швидкозмінних умовах [6, с. 83].

Будь-які правоохоронні дії, зокрема тактична діяльність, у певних масштабах вимагають планування, що має свої особливості. Наприклад, неможливо передбачити та спланувати всі можливі практичні варіанти тактичних дій, які певною мірою окреслені рамками (правовими).

Планування в тактиці охорони громадського порядку більшою мірою становить вироблення алгоритмів (планів) тактичних дій для різних, але типових умов оперативної обстановки, а також розробку планів ужиття різних заходів, що передбачають варіанти тактичних дій з охорони громадського порядку.

Висновки. Формування концептуальних поглядів щодо громадського порядку під час виборів і референдуму, способів його забезпечення зазнало тривалої еволюції з характерним домінуванням упродовж тривалого часу державної відповідальності за порядок у суспільстві, підтримуваний міліцейським контролем, із переглядом його ролі за переходу до сучасності на примат права, законності, громадянської солідарності та взаємодії з інститутами правової держави. У цьому розумінні зближення уявлень про сутність громадського порядку під час виборів і референдуму, очевидно, повинно ґрунтуватися на необхідності колективної солідарності нормативно-правових обмежень протиправної і стимулів правомірної поведінки суб'єктів виборчого процесу, що забезпечують його цілісність і поєднання особистісно-суспільних інтересів.

1. Итоговый документ Копенгагенского совещания Конференции по человеческому измерению Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе 5-29 июня 1990 г. // Документ Копенгагенского совещания Конференции по человеческому измерению СБСЕ 5-29 июня 1990 года. – М., 1990. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_082/page

2. Шемшученко Ю. С. Правовий режим / Ю. С. Шемшученко. Юридична енциклопедія: в 6 т.; редкол. Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К.: Українська енциклопедія, 2003. – Т. 5. – С. 44.

3. Литвинов О. В. Проблеми структуризації рівнів протидії злочинності / О. В. Литвинов // Проблеми розвитку транспортної галузі та транспортного законодавства: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 червня 2007 р.);

Одес. держ. ун-т внутр. справ. – Одеса: Одес. держ. ун-т внутр. справ, 2007. – С. 65–67.

4. Резанов С. А. Адміністративний розсуд в діяльності органів внутрішніх справ: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / С. А. Резанов. – Херсон, 2011. – 20 с.

5. Кодекс поведения должностных лиц по поддержанию правопорядка. Организация Объединенных Наций. Генеральная Ассамблея. Официальные отчеты. Тридцать четвертая сессия. – Дополнение № 46 (A/34/46). – Ст. 238–240. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

6. Цупко В. А. Административно-правовые и организационные основы тактики охраны общественного порядка: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14 / Виктор Алексеевич Цупко. – М., 2003. – 180 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/>

Стахура И. Б. Обеспечение охраны общественного порядка правоохранительными органами во время выборов и референдума.

Рассмотрен вопрос по обеспечению охраны общественного порядка правоохранительными органами во время выборов и референдума. Проанализирован правоохранительный правовой режим обеспечения общественного порядка во время выборов и референдума как особый порядок законодательного регулирования деятельности, действий или поведения физических и юридических лиц в различных сферах общественных отношений или на определенных объектах (например, на избирательных участках), охватывающий установление механизма обеспечения фактической реализации системы разрешений, стимулов, нормативов, гарантий, запретов, ограничений, обязательств. Раскрыто особенности механизма административно-правового регулирования общественных отношений в сфере охраны общественного порядка.

Ключевые слова: выборы, избирательное право, референдум, охрана общественного порядка, правоохранительные органы.

Stakhura I. Maintenance of public order by law enforcement agencies during the elections and referendum.

The most important and effective way of expressing and raising the will of the nation is the right to free elections, which can be considered as a basic political right of citizens and general suffrage is a priority, that is – suffrage is important not in itself but as a means of implementing the political interests of the citizens and their public associations.

Ensuring free elections in the State authorities determines the state of development of all structural elements of the electoral process, first and foremost is the maintenance of public order. The maintenance of public order during the elections in Ukraine is aimed at preventing the dangers where law enforcement agencies operate as a system of various organizational and structural units that respond

to specific and reasonable situations, carry out point measures of interference, giving prescriptions, prohibitions and providing control actions in the areas, which are developing in the conformity with a law. The maintenance of public order during the elections in Ukraine is aimed not only at preventing the hazards, but considers also suspicion regarding hazards and manages to prevent risks.

The article is devoted to the consideration of issues concerning the maintenance of public order by enforcement agencies during the elections and referendum. Law enforcement legal regulations of the maintenance of public order during the elections and the referendum as a special procedure of legislative settlement of activity, actions or behavior of individuals and legal entities in different spheres of public relations or on certain objects (for example, at polling stations), which includes the constitution of a mechanism to ensure the actual implementation of the system of authorizations, incentives, standards, warranties, exclusions, limitations, obligations are examined in the article. The basic features of the mechanism of administrative and legal regulation of social relations in the field of public order maintenance are disclosed.

Key words: elections, suffrage, referendum, maintenance of public order, law enforcement agencies.

Стаття надійшла 29 серпня 2014 року

УДК 342.95(477)

Р. Є. Строчкый

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Розглянуто проблеми адміністративної відповідальності за проступки. Насамперед проаналізовано питання щодо ефективності виконання постанов (прийнятих рішень) у справах про адміністративні правопорушення компетентними органами (посадовими особами), що на цей час набуває особливого значення та актуальності. Проаналізовано нормативні акти, які регулюють відповідні заходи, і запропоновано поняття провадження щодо виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення, а також сформульовано визначення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Крім того, запропоновано класифікувати за різних умов та обставин провадження щодо виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: адміністративне стягнення, правопорушення, проступок, провадження, арешт, провадження щодо виконання постанов.